

PREOTULU ROMANU.

DIARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciinti'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.*

Nrulu XVII.

1. OCTOMVRE.

An. IX. 1883.

Unele notitie despre casatoriá.

**Consecuentie din instituirea, restaurarea si radicarea casatoriei
la demnitatea de sacramentu. Desvoltarile succesive.**

(Urmare.)

Procedur'a si tienut'a puterii statului facia cu casatori'a, pre cumu atinseramu o nascu mai alesu ace'a idea, cá radicanu Is. Christosu casatori'a la sacramentu, acést'a ar' fi stramutatu in conceptulu casatoriei, si casatori'a cá atare ar' fi de a se despartí de contractu (§. 309); ci propusetiunea condamnata mai tardiu si de insasi beserica¹⁰⁾ este falsa, si statulu nu-si póte baseá procedur'a s'a pre dins'a, pentru-cá Christoru:

a) radicanu casatori'a la sacramentu nu a radicanu unu lucru nou ci radicanu-o la originalitatea monogama si indisolubile a institutiunei primitive pentru insemnatatea ei, i-a datu putere de a produce gratia; de contractu a legatu asia dara grati'a sacramentale, deci sacramentulu nu e accesoriu contractului casatoriei, ci sacramentulu e legatu de contractu asia incátu intre credintiosi nici contractu matrimoniale fara de sacramentu, nici acest'a fara de acel'a nu póte se esiste. ¹¹⁾

¹⁰⁾ Brev. apost. Piu IX. din 22. Aug. 1851.

¹¹⁾ Bened. XIV. Const. Apostolici muneris a. 1747 si de syn. dioec XIII. 21, 8. 9; Piu IX. 19 siept. 1852 si 24 siept. 1852, 8 diec. 1864 si silabulu propos. 71 si 73. Schem'a constitutiunei conciliului vaticanu despre casatori'a crestina dechiara apriatu cá contractulu prin care se inchia casatori'a e indiestratu de Christosu cu santetatea sacramentale asia, in catu de contractulu matrim. sacramentulu nu se póte separá; acést'a constitue antitesea intre principiulu besericei

b) E adeveratu că casatori'a este unu contractu naturale, pentru-că la inchiarea ei se recere consensulu liberu a dóue parti — barbatu si muiere, inse nu se póte negá cum-că casatori'a cá contractu nu difere de alte contracte civili pentru-că:

c) casatori'a a instituitu-o si fundatu-o Domnedieu de odata cu crearea omului, si cá atare a esistatu si inainte de ce ar' fi esistatu statulu civile¹²⁾ erá contractele civili si tragu originea de la ómeni.

β) Contractulu casatoriei se inchia totu-de-a-un'a numai intre dóue persóne de secsu diversu barbatu si muiere, éra contractele civili intre persóne de acel'a si secsu si nu numai intre dóue ci si intre mai multe, bá chiaru si intre societati.

γ) Obiectulu contractului matrimoniale este numai unulu, persón'a celoru ce inchia casatori'a intruninduse suffetesce si trupesce spre viati'a comune oferindu-si corpulu unulu-altui'a imprumutatu si natur'a obiectului, ce constitue contractulu matrimoniale, neci nu depinde de la vointi'a celoru ce inchia casatori'a, eli nu potu determiná insisi obiectulu, de ora-ce natur'a lui o repusa in institutiunea divina, elu e determinatu prin insasi beseric'a, obliga pre ambe partile in parte egale, si conditiunile lui nici candu nu se potu stramutá in altele, pre candu obiectulu contractului civile 'lu constituescu lucruri, lucrari si prestatiuni diferite; scopulu si conditiunile lui depindu de la voi'a libera acelu ce-lu inchia, aceste se schimba dupa impregiurarile locali si tempuráli.

ο) Obligatiunile purcese din contractulu matrimoniale le potu implení numai persónele cari au inchiatu contractulu — prin sine inse-si, si nu se potu substituí prin altii, din contra obligatiunile impuse prin contractulu civile le potu implení partile si prin substituirea altoru persóne.

si intre reformatori, regalistii galicani si Josefinisti. Conf. si epist. Piu IX. din 19 siept. 1852 data regelui Sardiniei in instructiunea S. Congregatiuni de propaganda fide data eppiloru romani gr. cat. in juniu 1858 alaturata la actele concil. prov. I. Tit. V. c. IX. p. 233. si cea de la T. V. c. VIII. p. 197 si u. — Vedi si Vering. o. c. §. 179. VI.

¹²⁾ Piu VI. ep. la Epp. Agriei din 11 jun. 1789.

e) contractulu civile cu invoirea imprumutata a partiloru se póte desface in tempu si din ori-ce cause, din contra contractulu matrimoniale nici cu invoirea imprumutata a partiloru nici din ori-ce cause nu se póte desface, pentru cá partile din voia libera l'au inchiatu cu vointi'a lui Domnedieu, carele a pusu legatur'a nedespartita a casateriei.

5) la inchiarea contractului civile partile 'si potu dá consensulu si prin altii, din contr'a in contractulu matr. consensulu ce a lipsitu din partea unui'a nu-lu póte suplení invoirea pesónei a trei'a.

7) Contractele civile se potu modificá dupa impregiurările locali si temporali, contractulu matrim. in intrég'a baserica remane in ésentia neschimbatu.

8) capacitatea si dreptulu de a inchiá contractu civile se estinde la toti fora deschilinire de religiune si statu, din contra contractulu matrimoniale cá sacramentu se inchia numai intre botezati; in fine

9) contractulu matrimoniale este si sacramentu totu-deodata, deci pre cumu alte sacramente se distingu de alte lucruri profane, asia si contractulu casatoriei, fiendu si sacramentu se distinge de contractulu civile cá lucru profanu.

Dupa-ce esiste asia dara diferentia esentiale intre contractulu matrimoniale si intre contractele civili, dupa ce contractulu matrimoniale nu se póte despartî de sacramentu, urméza de sene cá amesteculu si procedur'a statului civile, ce vre se si-o atribue facia cu casatori'a nu se póte justificá, si cá numai beserie'a are dreptulu eschisivu de a dispune facia cu validitatea ori nevaliditatea casatoriei; statului nu-i compete dreptulu a alterá in dispusetiunile ei basate pre dreptulu divinu si naturale.

Referinti'a dintre beserica si statu facia cu dreptulu relativu la casatoria.

Casatori'a, — cumu s'a aretatu, este institutiune divina radicata prin Is. Christosu la demnitatea de sacramentu alu legei nóue, inse dupa-ce efectele casatoriei taia si in viéti'a sociale, ba ea insasi este fundamentulu societatii, urméza: I. Cá dreptulu de a face dispusetiuni facia cu partea religiósá si esentiale a casatoriei si facia cu validitatea ei si dreptulu de a le efeptuí acele compete eschisivu beseri-

cei; vá se díca dreptulu atâtu de legelatiune câtu si de juridictiune in cause matrimoniale 'lu are eschisivu baseric'a, éra II. dreptulu in partea curatu civile cade in competinti'a statului. Beseric'a nu denéga dreptulu statului de a dispune in acele cause ale casatoriei, cari se referescu la efectele ei civili.

Spre acurat'a demonstrare a tesei propuse e opu inainte de tóte a aretá cari cause se referu la partea esentiale si religiósá a casatoriei si la validitatea ei, si éra si cari se referu la partea curatu civile a casatoriei.

Fiendu-cá esenti'a casatoriei o constitué consensulu imprumutatu alu celoru ce se casatorescu, urméza cà numai acele cause se tienu de esenti'a casatoriei, cari se referescu la consensulu imprumutatu alu casatoritiloru, apoi fiendu cà efectulu acestoru cause atâtu inainte, câtu si dupa templat'a inchiare a casatoriei, dureza in contenuu pana candu se delatura, se intielege de sene cumca dreptulu de a dispune in antecedentiele casatoriei inchiandele identicu cu dreptulu de a decide si in consecuentiele casatoriei inchiate, prin urmare auctoritatii si forului, care are de a dispune cumu se póte inchiá casatori'a si cà nu existe piedeca care sar' opune validitatii ei, — compete si dreptulu de a decide cà óre casatori'a inchiata e valida si celi ce in modu validu au inchiatu-o potu se remana intru legatur'a ei; deci cui compete dreptulu de legatiune, acelaia compete si dreptulu de juredictiune in causele ce se referu la esenti'a casatoriei.

De aci e chiaru cumcà la esenti'a casatoriei se referescu singuru acele cause, cari 'si au bazea s'a in legea naturale si divina, atari suntu: *asiediarea si determinarea impedimentelor, cari facu cá casatori'a seau nici decum validu se nu se póta inchiá seau pre cea inchiata o derima; delaturarea acestoru impedimente si poterea juredictiunale.* Tóte alte cause câte se mai potu nasce nu se referu la esenti'a casatoriei.

Statoritu fiendu in estu modu terminulu dintre poterea si dreptulu besericeii si a statului, sustienemu cumcà in partea esentiale si religiósá a casatoriei beserec'a singura are

1 dreptulu de legelatiune pentrucă :

a) casatori'a este sacramentu fundatu de Isusu Christosu si sacramentele cu validitate singura baseric'a le pôte administrá. ^{1a)}

b) Is. Christosu radicandu casatori'a la demnitate de sacramentu a dechiaratu-o de monogama si indisolubile punendu impiedimentulu legaturei perpetue cá lege; asemenea legi facia de casatoria a pusu si apostolulu Paulu ²⁾ si santii parinti. ³⁾ Cumca acestu dreptu nu a potutu se se conferésca de câtu bisericeii, apare

c) din ins'asi firea casatoriei, căci fiendu casatori'a contractu naturale si basata pre institutiune divina, bisericeii compete dreptulu de a determiná, încátu se pôte inchiá cutare casatoria in conformitate cu dreptulu divin si naturale si încátu legatur'a casatoriei inchiate nu este in contr'a acestui dreptu.

d) Casatori'a e contractu morale si religiosu, pentru-că scopulu ei, — si fara de a-o considerá din punctulu sacramentalitatii, — este promovarea si sustinerea moralei si a religiositatii, cari suntu incredintiate bisericeii, dreptu ace'a si cauzele casatoriei încátu tindu la morale si religiune atátu in antecedentiele câtu in consecuéntiele ei cadu in sfer'a potestatii eclesiastice, — pentru-că ea propaga, promovéza si sustiene religiositatea si moral'a.

e) Acestu dreptu, carele pre basea celoru produse nu pôte competi de câtu bisericeii, si l'a aperatu si esercitatu biserice'a in contenu aducandu legi referitórie la esenti'a casatoriei atátu in antecedetiele casatoriiloru inchiande, câtu si in consecuentiele celoru inchiate. ⁴⁾ Déca dreptulu de legelatiune neme nu i-lu pôte contestá bisericeii in cele esentiali facia cu antecedentiele casatoriei, e chiaru si constatabile că bisericeii compete:

^{1a)} Conc. prov. I. T. V. C. VIII. conf. cu T. X. cp. II. si instruct. la acésta in act. pag. 295 s. u.

²⁾ I. Corint. VII. 13—15.

³⁾ Clem. strom. II, 23; Tert. c. Marc. IV, 34, de pat. c. 12 de monog. c. 9. Cipr. Test. III. 9; Aug. C. D. XV, 16. Ambros. de Abrach. I. 7. Chris. Parenés. la Teod Mops.

⁴⁾ Hergenröther o. c. T. I. Per. 2. §. 282 si Per. 4. §. 81 Per. 5. §. 372.

2 si dreptulu de juredictiune si in cele procesuali facia cu consecuentiele casatoriei pentru-cã:

a) legelatiunea si juredictiunea in acele-si cause dupa legatur'a strinsa din antecedentie cu consecuentiele nu potu competî de câtu unui sî aceluia-si foru, de ora-ce celu ce pune legea acel'a are si dreptulu de a-o esplicã si a-o pune in pracse pre cumu si a judecã despre efectele ei;

b) acestu dreptu la si exercitatu baseric'a in totu decursulu temporiloru chiaru si in oriente, unde ingerinti'a si influenti'a statului a fostu mai mare de câtu in apusu, si la aperatu cu costantia facia cu tôte apucaturele contrarie ⁵⁾ dic-tandu anatema asupr'a celoru ce aru sustiené contrariulu si edicandu cã causele matrimoniale si sponsaliele nici decumu nu se tienu de forulu civile. ⁶⁾

Inse dupa-ce casatori'a cã contractu este un'a institutiune de mare iusemnatate pentru statu, de ora-ce crestinii impreunati prin casatoriã suntu totu-de-odata si cetatiani si celi ce se nascu din casatoriã suntu sucrescenti'a acestor'a; si dupa-ce casatori'a are si efecte civili, prin inchiarea casatoriei se facu si conventiuni si contracte civili, ale caroru efecte redundéza in viéti'a cetatianiloru si se referu la interesulu statului civile; dupace casatori'a dupa diversitatea de credintia a supusiloru se considera numai cã unu contractu civile ⁷⁾, — statulu inca are dreptu de legelatiune facia cu casatori'a, ci dreptulu statului nu se pôte estinde de câtu la partea civile si neesentiale a casatoriei; dreptulu

⁵⁾ Argumente numeróse si de mare pondu aduce in asta di-reptiune enciclic'a ss. Leone XIII. din 10 febr. 1880, enumerandu sírulu pontificiloru de la Nicol. I. (858) pana la Piu VII. (1800).

⁶⁾ Trident. XXIV. cap. 12 de matr. Benedict. XIV. de syn. d. IX. 9. 3—5; silabulu 68, 74. conf. si schiema concil. Vatic. despre matr. crestin. cu bula I. Piu VI. auctorem fidei din 28 aug. 1794. Cu referintia la patri'a nóstra dispunu si legile civili articl. LIII. §. 12—18 si LIV. §. 22.

⁷⁾ Protestantii nu tienu casatori'a de sacramenu ci numai de unu contractu civile ori celu multu morale; casatoriele necrestini-loru asemenea le considera numai de unu contractu civile. Apol. August. confess. Art. VII. de numero et usu sacr. Strampf. Luther. über die Ehe. Berlin 1856. încãtu se potu aceste impacã cu n. 17 (din §. 308. conf. §. 313 h.)

statului e sustentabile numai cu respectu la efectele cele civile ale casătoriei și în câtu domnitorii lumesci suntu ecsecutori și aperiatori ai legiloru basericesci.

Acestu dreptu 'lu deferesce beseric'a statului civile pentru-câ casatori'a fiendu base nû numai la insocirea familiaria ci chiaru și base a statului, relatiunile ce le produce insocirea prin casatori'a redundéza în interesulu și benele statului civile, și baseric'a conformu misiunei sale nici candu nu a fostu în contra intereseloru statului, în câtu pre aceste le-a recunoscutu de juste și drepte facia cu legile basericesci, ci chiaru și pre credintiosii sei i-a indemnatu pururea și i-a deobligatu a se supune legiloru aduse în interesulu statului și alu societatii.

(Va urmá.)

Rugatiunea mea.

Poternice 'mperate! alu carui sacru versu
Creatá din nemic'a inmensulu universu
Si-'n sinulu rece-alu firei viétia ai aprinsu,
Er tu-ai remasu în taina unu „Ce“ ne mai cuprinsu;
La usi'a milei tale cersiesce-alu meu súspinu:
Primesce-me urgínte sub scutulu teu divínn,
C'-au revoltatu în contra-mi a lunei farisei
Condusi de reutate, sè-mi faca anii grei;
De-sí nimenui, Dómne, n'am facutu vre-unu reu,
Ci-amu iubitu tóta finti'a cinstindu numele teu!

Seracu, strainu în lume și fara nici unu neamu,
La tine alergu numai, sperantia 'n tine amu;
Câ singuru ai potere se mântui din necasu
Unu sufletu ce te striga cu lacrime-'n obrazu!
La mine-ti fie ochii, câ ceasulu este greu,
Din trista agonie sè scapi pe robulu teu!
Dușmaniloru mei inse le iérta ce-au lucratu,
Câ mintea loru e luda, spiritu-'ntunecatu,
Nu-si potu cunósce smínt'a, ce acum atâte ori.
Comitu în detrimentu-mi. Revérta, Dómne, zori
Din vecinic'a-ti lumina asupr'a tuturoru,
Se védia, câ-i cu mine inaltu-ti ajutoriu
Si-infránti se plece capulu la sfíntulu teu altaru,
Gresielile comise plângéndu-si cu amaru!
Er mie 'mi ajuta, câ 'n viétia ori ce reu
Sè-lu resplatescu cu bine la totu pismasiulu meu;

Se-mi portu cu paciintia destinulu gonitoru
Si pâna 'n ór'a mortii, pe cãi cu scumpu odoru,
Sè totu sporescu in fapte ce tronului teu placu:
C'-a ta-i marirea, Dómne, din veacu si pana-'n veacu!

JASON BIANO.

Predica pe Dominec'a 25. d. S. Rosalii.

„In lege ce este scrisu? cum cetesci?.....

Se iubesci pre Domnulu Ddieulu teu
din tóta anim'a t'a si din totu sufletulu
teu si din tóte poterile t'ale si din totu
cugetulu teu; si pre deaprópele teu cá
pre tine însuti.“ Ev. *Luc'a* X. 26, 27.
si *Deut.* 6. 5.

„*Se iubesci!*“ cuventulu acest'a cuprinde in sine totu moralulu crestinescu, detorinti'a nóstra catra Domnedieu sí catra de-aprópele nostru. — Asiá dar' iubirea e de dóue specie: iubirea cátra Ddieu si catra deapropetele. — Iubirea catra Ddieu e mandatulu celu deântãiu si celu mai mare; si Ddieu intru adeveru sí poftesce de la noi implinirea acestui mandatu, pre cumu dice si S. Evangelia de adi: „Se iubesci pre Domnulu Ddieulu teu din tóta anim'a t'a si din totu sufletulu teu si din tóte poterile tale si din totu cugetulu teu!“ — Pe lângã dís'a Sfetei Scripture trebuie se ne indemne pre noi la iubirea lui Ddieu si acea consideratiune cá Ddieu inca mai nainte de ce amu fi fostu noi, mai nainte de lume, din inceputulu veacuriloru ne-a iubit pre noi, facându lumea acést'a din nimic'a si zidindu pre omu de domnulu si stapênulu faptureloru sale pre pamentu. Inzestrându-lu cu sufletu nemoritoriu, cu minte si voia libera l'a pusu in raiulu desfatãriloru, ma cadiendu omulu prin insielatiunea diavolului i s'a facutu indurare de elu, precum dîce S. Ioanu evangelistulu „asiá a iubit Ddieu lumea in câtu pre unulu nascutu Fíiulu seu l'a datu, cá totu celu ce crede intrênsulu se nu péra ci se aiba viéti'a de veci.“ — Asiá ne-a iubit pre noi Tatalu! Dar' e de prisosu a spune si iubirea Tatalui! Dar' e de prisosu a spune si iubirea Fíiului seu unulu nascutu catra noi, — tóta viéti'a lui carea o a petrecutu pe pamentu, tóte faptele lui nu au fostu alt'a de

câtu iubire: ochii lui se implù de lacrimi privind la acést'a patria a s'a pe pamentu, vindeca bólele morbosíloru prin minune, urm'a lui e preserata numai de darn si binecuventare, are o anima atátu de buna încátu siede pe braciile lui Ioanu la cin'a cea mai pe urma si díce despre Magdalen'a: „Multe pecate s'au iertatu ei, pentru că multu a iubitú.“

Vediendu acést'a iubire mare a lui Isusu catra noi cine n'ar' dorí se fia fostu in loculu Samarineneci de la carea a cerutu o beutura de apa spre alinarea setei venindu obositu la fântân'a lui Iacubu? Cine nu ar' dorí sórtea lotrului pocaitu pe cruce? Carele dintre noi ar' fí asiá de nemultiamitoriu se-si nege anim'a de catra elu, carele ast-feliu dice catra noi: „Fíiule dà-mi mie anim'a ta, mie Ddielui teu, parintelui, amicului si creatoriului teu carele a plansu!“ Si déca o data ni-am datu cu iubire anim'a lui Christosu, atunci multu vomu poté suferí, pentru că nemicu nu e mai maretiu, mái puternicu de câtu iubirea! Mare sciintia e iubirea, ea totu ce e amaru 'lu pre face in dulce si placutu, ea usioreza tota greutatea. — Asiá întrebându Dnulu nostru Isusu Christosu de Petru: „Petre iubesci-me mai multu de câtu acesti'a?“ (Mat. 27.) si respundiendu acest'a cà-lu iubescé díce apoi càtra elu: „Pasce oile mele!“ Prin acést'a vre Christosu se dîca: Petre înainte de acést'a cu câte-va dîle inca nu me iubiái, pentru ace'a te-ai lapedatu de mine inaintea unei sierbitóre, acuma inse cându me iubesci te punu de pétra pe care voiu zidí baseric'a mea si tu vei devení mai tare de câtu lumea si iadulu. Mergi in cetatea pagâniloru, in Rom'a restórna pre Iupiter de pre Capitoliu si idoli Panteonului si spune lui Nerone: nu e altu Ddiu decâtu celu restignitu, rusíneza nesciinti'a filosofiloru, eu nu-ti dau nici arma, nici potere nici auru, 'ti dau inse iubirea. Mergi! filosofii te voru ocari, imperatii te voru oséndí spre mórte, poporulu va aduná lemne pentru esiafodulu teu, inse tu vei fí mai tare de câtu toti acestia, pentru că iubirea e mai tare de câtu mórtea. Cá se iubimu pre Ddiu preste tóte ni dáu nóue esemple si apostolii pre cum si martirii, cari au suferitu mórte pentru iubirea lui Ddiu. Asiá S. Pavelu atát'a l'a iubitú in câtu a eschia

matu: „Cine voiesce se ne desparta pre noi de catra iubirea lui Christosu? Tristetia, lips'a, fόμεa, periclulu séu gonirea? Ba nu, cà-ci sum convinsu cà nici mórtea, nici viétia, nici angerii, nici domnitorii, nici presintele, nici venitoriulu, nici forti'a, nici totu ce in ceriu susu si pe pamentu diosu nu ne pôte despartî de iubirea lui Ddieu!“ — S. Andreiu Apostolulu asiá a iubit, in câtu intindiendu-lu calèii pe cruce cu anim'a ardienda de doru a dîsu: „Fii binecuventata tu cruce scumpa care te-ai santitu prin trupulu Dnului nostru Isusu Christosu!“ St'a Agneta, o fetióra de 13 ani, petîta de unu nobilu romanu fiindu-i anim'a ei incredintiata numai lui Christosu a dîsu: „Departéza-te de la mine si nu crede cà voiu se fiu necredintiósá catra mirele mieu, pentru cà eu numai iubirei lui traiescu. 'Lu iubescu mai multu de câtu viétia mea, de câtu pre mine îns'a-mi. Vréu se remanu fetióra si in iubirea lui, si m'asiu tiené fericita de asiu poté mori pentru elu!“ La cuvintele aceste tenerulu s'a mâhnitu si o a amenintiatu cu mórte si ea a suferitu bucurósá mórtea pentru iubirea lui Isusu Christosu.

Aceste esemple si altele ale Santîloru martiri se ne indemne dar' pre noi I. A. la iubirea lui Ddieu. — Oh decumva numai in câtu-va am poté atítia in noi ace'a iubire ce o-au avutu santii, atunci amu poté eschiamá: „Dómne suferimu ce e dreptu sí plângemu, inse suntemu fericiti cà in câtu-va asemenàmu tie!

Acum se ne întórcemu la a dóu'a speciá a iubirei, la iubirea de-apropelui.

Alu doilea mandatu, asemenea celui deântâiu este iubirea de-apropelui. — Dorere suntu si in dílele nostre multi impetriti si reci la anima catra de-aprópele loru, cari voindu si ei se ispitésca pre Christosu 'lu-intréba cu legiutoriulu din S. Evangelia de adi: „Si cine este de-aprópele mieu? Pre unii cá acestia i provocu se cetésca S. evangelia de adi si voru vedé cine e de-aprópele loru. Unu omu óre carele pogorindu-se din Ierusalimu in Ierichonu — díce s. evangelia — a cadiutu intre talhari cari desbracându-lu si ranindu-lu lau lasatu mai mortu. Trecûndu pe lângá elu unu preotu, mai târdíu unu levitu si vediendu-lu l'au pestrecutu. Mai pe urma a trecutu pe lângá elu unu samaritanu.

Intre jidovi si samaritani erá o ura neimpacata, nu numai pentru ace'a cá Samaritani locuiau intr'altu tîenutu, ci si pentru cá religiunea samaritana erá mestecata, cu a pagâniloru. Din acést'a privintia jidovii i consideráu pre samaritani de pagâni, nu aveáu nici o coatingere cu ei, ma jidovii din Galile'a mergúndu spre serbatorile Pasciloru la baserica in Ierusalimu, de si Samari'a le cadeá dreptu in cale totusi incungiuuráu acestu tîenutu, numai cá se nu convina cu samaritani. Sciindu acést'a impregiurare se vedemu ce dîce mai departe S. Evangelia! „Erá unu samaritanu óre, carele trecúndu pe acolo si vediéndu-lu i s'a facutu indurare de elu, a tornatu oleiu pe ranele lui si ducúndu-lu la o ospetaria i-a portatu grigi'a.“ Acum ve intrebú pre voi cu Cristosu: „care dintru acesti trei vi se pare a fí fostu de-aprópele celui ce a cadíutu intre talhari? Si voi de siguru veti respunde cu legiuitoriulu de adi: „care a facutu indurare cu elu! Prin acést'a parabola Dnulu nostru Isusu Christosu ni aréta apriatu cum cá de-aprópele nostru este totu omulu carele are lipsa de ajutoriulu nostru, fia acel'a de ori ce natiune séu religiune. Pentru ace'a dar' iubiti pre fiesce-carele, care vedeti cá e lipsitu de ajutoriu, pe cum a facutu samaritanulu si numai de cátu veti sci cine este de-aprópele vostru. Faceti-ve însive acelu'i de-aprópe prin iubire si usioru veti cunósce cine trebue se fia de-aprópele nostru.

Acumu sciindu cine este de-aprópele nostru se implinimú din tóta anim'a si cu tóta acuretéti'a acestu mandatu alu iubirei de-aprópelui, care mandatu ddiiescu nu numai din S. Evangelia de adi ni se impune, ci si d'in alte ne-numerate locuri ale Stei Scripture.

Domnulu nostru Isusu Christosu tóta puterea cuvântului seu ddiiescu o-a pusu intru ace'a cá se implânteze in anitele nóstre acestu moralu placutu. Iubirea acést'a o-a numitu elu semnulu prin carele ne cunóschemú cá suntemu ai lui. „Din acést'a ve voru cunósce toti cá sunteti invetiaceii miei, déca veti avé iubire unulu catra altulu.“ (Ioanu 13 v. 35.) Se ne fia nóue de esemplu in iubirea de-aprópelui, acea iubire carea o au avutu unulu catra altulu primii crestini ai basericeii, cari — dupa cum cetimú in Fap-

tele Apostoliloru — aveau cum s'ar dîce numai o anima, numai unu sîmțimentu, între densii nu erá vre-unu cersîtoriu séu seracu, carele se nu fia fostu spriginitu si mîngaiatu, între densii nu scapá cinev'a o lacrima, fara cá ace'a se nu fia fostu stérsea de cutare mîna binefacatória. Ah I. A. departati de la voi tóta invidiá ce o aveti unulu catra altulu, éra voi cari sunteti surdi la vaietele celoru lipsiti si a cersîtoriloru, inmoiatí-ve animele vóstre prin iubirea deaprópelui, pentru cá toti fara deosebire de demnitate séu sórte suntemu frati si toti fii unui'a si acelu'asi Parinte cerescu. Ah, toti voi superbiloru nesîmțitoriloru, tiraniloru si avariloru nu tentati pre Ddieu, nu ve departati de la acestu locu santu alu lui Ddieu fàrà cá se ve deschideti anim'a vóstra pentru iubirea catra deaprópele vostru.

Deci dara I. A. déca voímu se incungiurámu pedéps'a domnediésca se iubímu pre Ddieu preste tóte si pre deaprópele nostru cá pre noi însíne si se ne rogámu asiá: — Dómne dà-ne darulu teu cá se te iubimu pre tine si pre de-aprópele nostru mai tare de cátu pâna acumu. Aminu.

Vasiliu Budescu.

Matusiei mele maic'a Anatoli'a

Calugaritia in Schitulul Ratesci.

Departa de-ale lumei neindurate valuri,
Intocmai cá pilotulu ce merge catra maluri,
In midiloculu naturei asilu ai cautatu ;
Fàr' a gustá placerea de ea te-ai desgustatu,
Si-ai imbracatu, o maica, calugarésc'a haina
Cá se patrundi mai bine a ceriuriloru taina !

Tu ne areti cá nu e mai sfânta mîngaiere,
Cându ratacim in calea de lacrimi si durere,
De cátu acea credintia in bunulu Domnedieu
Ce-adeuce usurare la chinulu celu mai greu,
De cátu acea sperantia a unei vieti mai bune
Cându sórele din ceriulu acestei vieti apune !

In câmpulu tineretiei tu lasi sè se usuce
Atâtea flori frumóse... si vrei mai bine-o cruce,
Pe care-o scaldi adese cu plansulu teu curatu,

Cá rou'a care uda pamentulu insetatu!
Ferice cine póte, cá tine, se-si mèsóre
Dorintiele aduse de-o lume-amagitóre!

In dñle care asta-di de noi suntu departate,
Tu m'ai vediutu pe mine alaturea c'unu frate;
In visu-i de marire aflamu eu alu meu visu...
Cu ochii lui la viétia si visulu mi s'a-inchisu!
Cetindu acestu resunetu din sufletesci ruine,
Adu-ti aminte, maica, de densulu si de mine!

C. C. Plesioianu.

Intre cruci.

Si v'ati dusu... iubite nume: Cercu a vóstre sfinte urme
Mama, tata, frati, surori! Cu lacrimi, se le sarutu,
Parasindu-me in lume Ci 'n zadaru mai cátu in lume
Sub eteru perdutu in nori!.. Unu norocu, ce-a disparutu...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O!.. Nu ve-a fostu vóue jele Si asia inim'a-mi trista
Se lasati unu fiu miseru In scurtu tempu va fi-'n mormentu
Si orfanu — de tóte-acele Pentru ea nu mai esista
Bunatati, date de ceru?.. Nici unu bine pe pamentu!..

* * *

Nici atát'a fericire Jeliti cruci pazindu fidele
Dela sórte nu-mi fù datu, Aste dâlme fara fiori
Se gustamu la despartíre Cà-ci acei ce dormu sub ele
Unu sarutu — imprumutatu!.. Mi-au fostu ângeri iubitori...

Sè-mi rostiti: „remâi aice Eu, sub ceriu de negurele,
Bine-cuventatu de noi!“ Mai veghezu pe mari adênci
Atunci dóra mai ferice Négra barca-a vietii mele
Asiu trafi: gân.lindu la voi... Cum undele-o batu de stânci...

Pe aceste dragi hotare
Pentru mine d'asta dñ
Siminocu nu va se 'nflóre
Sóre n'a mai straluci.

JASON BIANCO.

D I V E R S E.

Adunarea generala a XXII. a Asociatiunei transilvané pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu. (Fine.) — *In 31 Augustu* dupa autenticarea protocolului siedintiei premerse, se cetirã telegramele si scrisorile incurse in urma. Anume: se cetira dóue telegrame dela mai multi domni din Bucuresci si Buzeu, un'a *din Clusiu* (*cã se se tiena adunarea vii'óre acolo*), un'a dela d-lu Muguru din Bucuresci si in fine o scrisóre dela d-lu locotenentu-colonelu Papazoglu totu din Bucuresci, prin care dënsulu declara cà va tramite pe sëm'a membriloru „Asociatiunei“ mai multe tablouri istorice. Ofert'a d-lui Papazoglu se primesce cu „Se traiasca.“

Comissiunea pentru inscrierea membriloru noi 'si inchia raportulu seu prin impartasirea, cà a incassatu cu totulu 1424 fl. v. a. si 50 franci.

Astfelu se trece la desbaterea speciala a proiectului de budgetu, care dupa unele dispute in parte si prea infocate se primesce intocma cum Pau redactatu Comitétulu Asociatiunei.

Urméza raportulu comissiunei pentru propuneri, care imediatu se si ia la discussiune punctu de punctu. — Cheltuiielele facute pentru cas'a cumperata de càtra comitétu in Sibiiu se apróba; asemenea si cele ce se mai receru pentru repararea acestei case. Numai in privinti'a formei se observa, cà de aici inainte, cându se va mai cere imputernicire pentru óre-care cheltuieli de feliulu din urma, sè se prezenteze unu planu amenuntitu. — Asemenea se aproba si dispositiunile luate de càtra comitétu in privinti'a monumentului lui Andreiu Muresianu. — In privinti'a mosceuirei remase in urm'a repausatului Avramu Iancu comissiunea recomanda si adunarea primesce, cá la casu de lipsa comitétulu se cumpere chiaru cas'a si curtea in care s'a nascutu eroulu din 1848. — Cãtu despre membrii respinsi de guvernulu din Pest'a (Dr. Davila, I. Popescu, deputatulu Nicosescu, T. Burada, etc.) se hotaresce sè se cëra inca odata aprobarea loru dela locurile competente, aretandu-se, cà mai toti suntu ómeni, cari nu prea au a face cu politic'a si cari 'si-au indreptatu activitatea loru asupr'a altoru terëmuri.

Cëa ce se atinge de scól'a superióra de fete propusa de comitétu, comisiunea constatéza imperiós'a necesitate a unei astfelu de scoli si recomanda comitétului sè se ocupe càtu mai seriosu pâna la prócsim'a adunare generala, care póte se fia si o adunare estrordinara, cu studiarea acestei cestuni si cu alcatuirea unui planu din care se se véda lamuritu modulu, in care se póte infiintiá sî sustiené cum se cade acésta scóla. Totodata propune comissiunea, cà pentru intemeierea acestui institutu sè se intrebuintieze sum'a adunata pâna acumu pentru infiintiarea unei academii romane de drepturi. — D-lu Babesiu merge cev'a mai departe si díce, cà comitétulu sè fia indetoratu a se apucá indata de lucru si a progresá

pâna la adunarea generala viitoare câtu se póte mai multu in acésta privintia. Pe locul, ce-lu are „Associatiunea“ la dispositiune se se faca o zidire noua, care se costé cam pâna la vre-o 30,000 fl. si totodata pâna la anulu viitoriu se fia gat'a si planulu de instructiune. Cheltuielile se se acopere din averea „Associatiunei“, déra mai înainte administratiunea fondului proiectatei academii de drepturi se se contopésca cu administratiunea generala a averei „Associatiunei.“

Fiindu timpulul inaintatu, discusiunea trebui se se intrerupa si siedinti'a se continuá la órele 5 p. m.

Se pune din nou pe tapetu cestiunea scólei superióre de fete. Mai vorbescu d-nii Babesiu, Glodariu, Harsianu si Al. Romanu, si apoi propunerile facute se punu la votu. Propunerea d-lui Babesiu se primesce. Va se díca, scól'a de fete se va infintia in curéndu.

Fačia de locul unde se se tiena adunarea procsima a „Associatiunei“, comisiunea recomanda orasiulu Orasthi'a, ceea-ce se si primesce.

Raportulu se incheia cu propunerea cá comitetulu se fia absolvatu si se i se aduca multiamita pentru zelulu si activitatea s'a, care propunere se primesce unanimu.

D-lu Dr. Alexi propune cá profesorulu de la Universitatea din Clusiu Dr. August Kanitz, carele s'a ocupatu si se ocupa multu cu flor'a tieriloru romane, se fia alesu de membru onorariu alu „Associatiunei.“

Urméza alegerea noului comitetu.

Dupa óre-care intielegere, d-lu Babesiu propune si adunarea aproba urmatórea lista:

T. Cipariu, presidentu; Iacobu Bolog'a, vice-presidentu; G. Baritiu, secretariu I; Dr. Barcianu, secretariu II; Eugeniu Brote, casariu (in urm'a retrageroi de buna voia a multu meritatului domnu cap. in pens. C. Stezariu.) Const. Stezariu, controloru, Dr. Crisanu, bibliotecaru. Membrii ordinari ai comitetului, d-nii: bar. Ursu, P. Dunc'a, Siulutiu, Cosm'a, V. Romanu, prot. Russu, E. Macelariu, I. Popescu, Stezariu, Baritiu, Dr. Il. Puscariu si Dr. B. P. Harsianu. Suplenti, d-nii protos. N. Fratesiu, Barcianu, Crisanu, Sim. Popescu si Comsi'a. D-lu I. Bolog'a multiemesce adunarei pentru increderea pusa in persón'a s'a. Adunarea raspunde cu „Se traiésca!“

— Acésta di s'a inchiatu cu unu Balu arangiatu in spaciós'a sala a *Hotelului Nr. 1* la care a participatu preste 600 persóne, si intre aceste preste o suta dame imbracate in costumuri nationale, altele representându pre tieran'a din Munteni'a, altele pre cea din Moldov'a, altele éra pre cea din Banatu, de pre Oltu; — din tier'a Bârsei, — de pre Muresiu, Têrnave etc. — Balulu s'a inceputu cu „Hor'a.“ S'a jocalu de dóue ori „Roman'a.“ La intrare gradin'a si curtea éra illuminata cu lumina electrica, care introdusa si in sal'a de dansu la fie-care figura din „Romana“ si „Cuadrille“ jocá coloru diferite, adese 2—3 coloru deodata. Spaciulu nu ne iérta si memori'a nu nu servesce cá se potemu insírá aici baremi si nu-

mai pre a diecea parte a frumóselor româncuție intr' unite la această petrecere intru-adeveru romanésca.

— *In 1 Septemvře* dupa verificarea protocolului siedintiei premerse, dlu Dr. A. P. Alexi 'si cetesce disertatiunea s'a „Despre importanti'a studiului botanicei. Influinti'a vegetatiuniloru asupra dezvoltarei civilisatiunei omenesci.“ Apoi parintele B. Baiulescu 'si ceti studiulu seu „Despre industria si meserii la Romanii ardeleni.“

Se cetesce o telegrama de felicitare dela corpulu didacticu ruralu din judetiulu Tulcea, alt'a dela societatea „Tinerimea romana“ din Bucuresci, a trei'a dela studentii olteni din Craiov'a si in fine o scrisóre dela d-lu profesoru Stefanu Neagoe din Bêrladu, prin care tramite „Associatiunei“ 200 fl. si cere se fia facutu membru fundatoru.

D-lu V. Babesiu multiamesce presídiulu pentru intelépt'a conducere a adunarei si d-lui secretariu Barcianu pentru esactitatea, cu care si-a indeplinitu agendele si cu acést'a ocasiune.

D-lu J. Bolog'a multiamesce Brasioveniloru pentru jertfele aduse.

D-lu avocatulu Strevoiu dá inca odata espressione bucuriei, ce au sémtit'o Brasiovenii, vediéndu-se onorati cu presentia atátoru Romani distinsi, din tote partile.

Cu acestea ne despartíramu, cu cele mai dulci suveniru, oftandu-ne imprumutatu :

La revedere pre venitoriu in Orasthia!

Din desgroparile dela Pompeii, s'a doveditu, cá sub orasiulu din secululu ántáiu inainte de Christosu se afla inca dóue colonii mai vechi. Cea mai vechia din aceste dóue cade in secululu alu síéselea inainte de Christosu. Atunci ocupara catev'a familii tienutulu dintre Sarnus si mare. Acestu tienutu 'lu inchisera cu busteni mari, pe cari îi adusera din muntii din apropiare si i asiediara unulu preste altulu fora de nici unu tinciú. Pe acestu locu, care pentru acele familii erá inca pré mare se colonisara noi locuitori. Casele loru, ale caroru fundamente se mai afla, constau dintr'o curte deschisa, in giurulu carei'a eráu asiediate chiliile. Fiacare casa erá pusa in midiloculu unei mosíie ereditare (heredium), ce se cultivá de famili'a respectiva. Orasiulu nu erá atunci unu conglomeratu de case, cari stau unele langa altele, ci o comunitate de familii, cari locuiau pe tíárinele loru aperate de unu zidu comunu. Doi seculi mai tardiu venira Samnitii, unu poporu talentatu si moravitu, care usioru a fostu câscigatu pentru artele Greciei. Ei cladira o adeverata cetate cu frumóse monumente. Unele din acestea se mai afla ; si inscriptiunile de pe ele aratá auctoritatile, cari au ordonatu cá se fie facute.

Proprietariu, Redactoru si Editoru : Nicoláe Fekete Negrutiú in Gherl'a.

Gherl'a. Impr. „Auror'a“ p. A. Todoranu 1883.